

SMYSLY, PŘEDSTAVY, SVĚTNIČKY A TAK

Na základní škole jsem si prvně povšiml, že oko vnímá jen něco (později jsem si doplnil, že zrakový orgán je schopný registrovat jen nepředstavitelně úzký frekvenční rozsah elektromagnetického záření), že ucho slyší jen něco (sluchový orgán je schopný registrovat jen úzký frekvenční rozsah akustického záření) a že podobně jsou omezené i další smyslové orgány. Z nepřeberného množství záření, které na nás dopadá z okolního světa, registrují smysly jen něco a my z toho všeho nakonec zachytíme jen zlomeček. A z toho "málo", co zachytíme, si skládáme obraz světa a tento obraz považujeme za svět reálný. Tenkrát mne napadlo, že kdyby oko třeba vnímalo i rentgenové paprsky, tak bychom třeba viděli skrze sebe nebo do sebe a vše by bylo jiné. A hned jsem se na to ptal moudrých dospělých, ale ti měli jiné starosti a dali mi najevo, že mám asi málo povinností a že se člověk má zabývat jen rozumnejma problémama, které jsou pro praktický život potřebnější a dostal jsem několik příkladů.

Zabývejme se chvilku tím "nepraktickým", je to důležité. Malé dítě neví, co je to třeba medvídek. Poznává to postupně. Nejprve přes hřejivý kontakt s někým, kdo medvídku drží v ruce, pak přes vlastní doteky, pohledy a další vjemy. A tak se "náš" budoucí pojem "medvídek" začíná naplňovat pocity a představami, které jsou nabízeny okolním světem a které se předávají z generace na generaci. A postupně si vytvoříme představu ouška, čumáčku, očíčka, chlupaté plyše, hnědé barvy, medvídkova bručení, medvídkovy hebkosti či měkkosti, tepla nám vraceného, důvěry do něho vkládané, pocitu bezpečí s ním spojovaného a mnoho dalších představ. Vytváříme si představy. A vytváříme si je opravdu? Není to jinak? Vždyť je vlastně netvoříme, ale "jen" přebíráme. Ony jsou již dávno vytvořené ve formě dílčích "elementů" a jsou nám nabízené a my si k nim vlastně jen vytváříme "vztah". Přijímáme je a dokážeme se k nim vracet. Sdílíme je a používáme. Společně my všichni. Jako když mám knížku v knihovně, vím kde ji najdu a mohu si ji vyjmout, když ji potřebuji. Nebo obecněji - jako když znám webovou adresu a informaci z ní si okopíruji a tu adresu znají i jiní a ta informace na příslušné známé adrese je stále.

Pojďme si chvilku vědomě představovat. Představme si jihočeský rybníček a na hrázi dub. V tichu jej pozorujeme. Vidíme strom. Uvědomujeme si, že má listy (díky tomu, že máme již z dětství vytvořenou představu listu a listí), že mají nějaký tvar (máme představy různých tvarů a umíme je zařadit), nějakou barvu (kdysi nám byla spojena určitá frekvence vnímaná naším okem s určitým pojmem a tak víme, co je to například "zelená") a třeba si ji spojíme s chlorofylem (máme představu jeho vzorce z chemie). Při uvědomění zelené barvy si povšimneme, že jedna větev je zbarvena oranžově a to nám vyvolá představu podzimu a ta vyvolá představu dubu bez listí, jen holé větve na kmeni. Větev je také představa již dávno vytvořená a kmen také. A platí to i opačně - za pojmem kmen i větev máme také představu a každý jinou, podle toho, s čím jsme si ji spojili především. I ta nám byla kdysi nabídnuta a my ji sdílíme (jsme na ni "napojeni"). A s představou větve se nám třeba hned vybaví vzpomínka, jak pod námi rupla taková podobná a žuchli jsme do rybníka v teplácích a co pak bylo doma. A najednou se pro nás strom změní v kamaráda z dětství a vidíme ho zase trošku jinak. Hledíme na strom a nevnímáme ho (v naprosté většině) jako svébytný celek, ale analyzujeme jej na jednotlivé elementy, skládáme si jeho obraz z jednotlivých představ - barev, tvarů, materiálů, vzpomínek nebo praktických pohledů na jeho hmotné využití nebo jeho ochranu a na to vše nabalujeme další představy a prožitky a pak se přistihneme, že jsme se sice původně dívali na strom, ale nyní zde sedíme, oči nehledí a mysl se toulá kdesi. Kde? Inu v myšlenkách. Za vším jsou myšlenky. Představy. Naše představy, námi sdílené společné představy. Sedět před stromem a vidět strom bez analyzování na jednotlivé složky, na jednotlivé elementární představy a nenechat se představami unášet, to je "veliká dřina". Sedět před stromem a vidět jen strom, je tuze těžké.

Mám rád jeden kratičký postřeh z Krišnamurtiho čítanky:

„Ve staré Číně než umělec začal malovat například strom, sedával před ním celé dny, měsíce, ba roky. Nebylo důležité, jak dlouho. Sedával tam, až se jím stal, až jím byl, až mezi ním a stromem neexistoval odstup. Až mezi pozorovatelem a pozorovaným nebyl prostor. Nebylo nikoho, kdo vnímal krásu, pohyb, stín, hloubku listoví, kvalitu barev. Malíř tím stromem zcela byl. A jen v tomto stavu pro něj bylo možné malovat.“

„Zkusili jste se někdy podívat na strom bez svého vědění o něm, jež jste získali kdysi předtím? Prohlédli jste si jej kdy bez úsudku a předsudku, beze slov, která se promítají mezi vás a strom a nedovolují, abyste jej opravdu viděli? Při takové intenzitě pozorování zjistíte, že pozorovatel

neexistuje, pouze pozornost. Pozorovatel a pozorované tu jsou jen při nepozornosti. Když se na něco díváte bedlivě, pak tu není místa pro koncepty, formule a připomínky“.

„Dívat se, je nejtěžší věc v životě - a taky naslouchat. Dívat se a naslouchat představuje totiž totéž“.

Představy jsou vlastně myšlenky. Naše myšlenky. Neumíme (většinou) vnímat svět kolem nás jinak, jen prostřednictvím představ. Jen přes představy. Přes jména. Prostřednictvím vzájemně propletených a provázaných představ. Stavíme si představu světa prostřednictvím společně sdílených stavebních kamenů představ. A chceme-li svoji představu sdělit, namalujeme ji na papír, zahrajeme na klavír nebo ze slov (jmen) vytvoříme sdělení. Transformujeme naši představu do sdělení a náš protějšek si sdělení zpětně transformuje do představy. Jiné, byť třeba i dosti podobné. A proto již od pradávna mudrci hlásají, že svět je jen iluze, jen představa. Námi vytvořená představa složená z nekonečného množství dílčích představ. Společně sdílených představ, myšlenek.

Ale pozor - řekneme-li, že 5 a 5 je v desítkové soustavě 10, tak to není představa, ale odhalená pravda. Ryzí Pravda. Poznaná jsoucnost.

Výrok "pět a pět je deset" je ryzí pravdou a zároveň suchou pravdou. Informací bez emocí a pocitů. Následným prožitkem založeným na představě, který může ze sdělení vyplynout, bude, že pod symbolem "5" si kantor představí pětkáře Pepíka, Pepík nářez a Karlík desetikorunu, co dostává za pět jedniček. Onu pětku lze vidět v abstraktní podobě nebo transformovanou prostřednictvím představy do prožitku.

Za vším jsou myšlenky, jen myšlenky. V myšlenkách si můžeme vytvořit například skleněné stěny, které nás oddělí od našeho okolí a můžeme pozorovat svět jen skrze sklo. Přijali jsme takovou představu a můžeme ji žít. Takových bytostí je tuze moc. Pokud z nich pak uděláme kamenné zdi, uzavřou nás úplně. Pokud z nich nakonec vytvoříme jen lehké závoje, odletí při zamávání křídel labutí. To vše můžeme. Pokud opravdu chceme, samozřejmě.

Za vším jsou myšlenky. Ty myšlenky neprodukujeme, ty prostě jenom jsou. Jen se na ně napojujeme, sdílíme je, či jak to říct. Vytvořili jsme si je sami (již tuze, tuze dávno) a teď si je užíváme. Jako když si kdysi cérečky šily řadu let výbavu do manželského života a pak odešly s chasníkem z rodného statku na statek ve vedlejší vsi a v truhle si to vše přenesly a to pak užívaly a nic nového už nešily (neměly na to už čas a hlavně - vše již měly z dřívějšíka, nic víc nebylo třeba).

Za vším jsou myšlenky. Máme je v tý truhle z rodného statku, z let dívčího života. A je na nás, zda z truhly vyjmeme reznou suknicí na práci v králíkárně, lehoučkou a vzdušnou na procházku k tůňce, černou na smuteční obřad, bílou na křtiny, korzet do společnosti, kde se to žádá (ale jak se v něm těžce dýchá!) a nebo si nevezmeme nic a lehne si jen tak ve své přirozenosti do trávy na hřejivé jarní sluníčko a nebudeme myslet vůbec na nic, jen se budeme radovat z doteků teplého světla na každém místě našeho těla... Každý šat i nešat má svůj čas. A z truhly ho vyjímáme my...

Ta truhla i šat jsou jen představy. Hovoříme o představách. O odkládání představ.

Když jsme u představ, tož ještě jednu. Současnější. Dnes již nejsou statky, ale spíš městské domy.

Bydlíme ve zvláštním domě. Naše patro není vybíráno jen tak náhodně. Je takové, jaké nám právem přísluší. To patro je spravedlivě voleno. To patro si současně volíme sami i je nám přidělováno. Nejprve jsme bydleli v přízemí, pak ve druhém patře, pak výše. Patra nejsou číslována, není to důležité. V našem patře jsou jiné zvyky než v patře nižším (ale i vyšším).

Těm, kteří bydlí pod námi, rozumíme - také jsme tam bydleli. A máme pochopení, když jednou za čas rámusí, víme, co si při tom představují a jak jsou ty představy pro ně důležité. Někdy se kvůli nim i poperou. Máme pro to pochopení. Už jsme z toho vyrostli.

O těch nad námi moc nevíme, jen občas je zahlédneme a tak si o nich můžeme na našem patře aspoň trochu popovídat. Tak po svém si zanotujeme, že jsou podle našich představ "nějaký divný", ale že jsou vlastně fajn. A pak časem zjistíme, že si umíme představit, jak jim rozumíme a rozumíme jim víc a víc a nakonec nadejde okamžik, kdy v jednu chvíli pochopíme, že patříme výše a zároveň jsme vybidnuti k přestěhování. A tak se nenápadně a tiše vytratíme na schodiště stoupající vzhůru.

A v jednu chvíli stojíme v mezaninu a uvědomíme si zvláštní pocit a třeba nás i sevře dotek strachu. Opouštíme, co jsme znali a jdeme tam, kde to ještě neznáme, jen tušíme, že je to tak správně. A navíc a to je nejpodstatnější - stojíme zde na prázdných schodech úplně sami. Tamti zůstali dole a ty výše dosud ještě neznáme. Stojíme a nevíme, váháme. A nyní se buď "náhodně" otevrou dveře nahore a kdosi se na nás krásně usměje, nebo nás zláká zpěv doléhající zdola. Tak jako tak, rozhodneme se sami. Na schodech se dlouho bydlet nedá.

A když už jsme u té představy onoho zvláštního domu, přibližme si ho, alespoň maličko.

O patro níž, kde jsme právě bydleli, byla široká společná chodba a dlouhá řada světniček a každá světnička měla ve výbavě spoustu skříní plných představ. Vestavěné skříně snad na všech stěnách, ani na okno ven nezbylo místo pro ty skříně - ale stačí nám představy, jak to vypadá tam venku, tak nač okna...

Tady máme ve světničkách už jen na zdi malé věšáky na odkládání představ. A protože tu nejsou skříně, je tu více místa a je tu vzdušněji. Také díky oknům. Jsou krásná, mají barevná skla, vitráže.

A jaké to bude o patro výše? Nevím, ale určitě tam budou zbytečné ty věšáky na představy, protože co by se na ně věšelo? A taky tuším, že by nebylo kam ty věšáky upevnit, protože tam skoro ani nebudou stěny, oddělující jednoho od druhého, nebudou tam světničky, protože bude fajn být všichni spolu v jednom velkém a světlém prostoru s okny přes celou stěnu a skly průzračnými, kterými je vidět tuze daleko. Žádná barevná sklíčka, ale skutečné barvy světa.

Jeden věšák na představy tam ale prý je. Uprostřed místnosti. Na tu "jednu", vědomě právě žitou představu. Tu vědomě žitou představu, kterou si zvolíme bezprostředně po odložení poslední představy, které jsme se ještě nevědomě drželi.

Kdybychom totiž žádnou představu nežili, tak bychom pro druhé vlastně ani nebyli. A kdybychom pro druhé nebyli, nemohli bychom tvořit a naplňovat naše společné poslání radostného tvůrčího bytí, kterým obohacujeme sebe, Vědomí, nás...

A prý je tam uprostřed místnosti také velká trampolína.
Ale dosud nevím k čemu...
Nebo...

Že by?

Vážně?!